

Uttalelse om Gya og Mjelkefossen kraftverk

Fra Egersund padleklubb og Bjerkreim padleklubb

Utbygging av de 2 kraftverkene vil ha følgende negative virkninger for padling :

1. Redusert vann i Gyadalsåna, spesielt med tanke på det særegne og svært verdifulle padlestrekket i midterste del av Gyadalsåna. Det blir etter regulering sjelden vann nok til å padle denne delen av vassdraget.
2. Endring av vannføring i Gyaåne fra Terlandskloppet til Helleland. Dette strekket i Gyaåne er en av de beste padleseksjonene i Rogaland. Elva trenger dog helst minimum 30 m³/s vannføring (målt på Helleland) for å kunne padles. Reguleringene medfører mindre variasjon i vannføring, som betyr at elva sjeldnere oppnår tilstrekkelig høy vannføring til at å kunne padles.

Negative virkninger på padling i Hellelandsvassdraget grunnet tidligere kraftutbygginger og andre inngrep.

1. Stenging av Slevelandsåna (Delvis stenging (unntatt ved flom) grunnet veibygging ved/av Næsebro i 1842 og senere tilnærmet fullstendig stenging grunnet utilsiktet tilgroing og tilsiktet tilgroing og utfylling i området rundt Næsebro). Stenging av Slevelandsåna er relatert til Dalane Kraft / Øgreidsfoss kraftverk, men også andre inngrep har påvirket elva.
2. Fjerning av vann fra Mjølhusåne (nedre deler av Øgreidelven fra Honnesvatn til Slettebøvannet), ved flytting av kraftstasjon fra Øgreidfoss til Slettebø i 1967 .

Forslag til kompenserende tiltak (Punkt 1,2 og 3 har høyest prioritet):

1. Gyaåna (høy prioritet) : Noe justering i Gyaåna på strekket mellom Terlandskloppet og Helleland er ønskelig for å gjøre det mulig å padle elva på lavere vannføring. Etter regulering vil elva oftere føres med en jevn vannføring i Gyaåna på ca 15 m³, hvilket er for lite til å padle elva uten justeringer.

Elveløpet ønskes utbedret slik at elven kan padles på normalføring etter regulering. Utbedring kan skje ved å fjerne noe stein i flaskehalsen hvor det er mye stein og dermed vanskelig å passere på lav vannføring. Dette vil også redusere vanskelighetsgraden på elven og dermed bidra til at flere padlere kan bruke den.

Justering av elveløpet for padling kan koordineres med tiltak som gjøres for å bedre elven for fisk, slik som utbedring av strømningslinjer og utbedring av kulper og mindre høler.

Det er et farlig punkt i nederste stryk i Gyaåna, like før elva flater ut nederst mot Helleland, hvor det er spesielt stor drukningsfare (grunnet understrømmer). Dette farlige punktet bør utbedres og sikres.

2. Hellelandselva (Hovedelva forbi Helleland. Høy prioritet). Noen steder er det vanskelig å passere med kano / kajakk / packraft når det er lite vann. Det bør gjøres noe rensking for å lette passering i flaskehalsene. Dette partiet brukes særlig mye av grupper tilknyttet skole, speideren, friluftsrådet , turistforeningen, etc.

3. Slevelandsåna må gjenopprettes (høy prioritet) : Gjenoppbygging/restaurering av Slevelandsåna må gjøres utifra et totalperspektiv på elva, som også innebærer at det må legges til rette for friluftsliv både i elva og i nærheten av elva. I tillegg til det biologiske perspektivet med gyteforhold, oppveksthabitat og vandringsmulighet for fisk, og også hensyn til annet biologisk liv i og omkring elven, er padleklubbene i tillegg opptatt av at elva gjenopprettes på en slik måte at den kan brukes til elveaktiviteter (uten at dette skal gå utover andre perspektiv på elva). Som elveaktiviteter regnes bl.a. padling med kano, turkajakk, elvekajakk og padling/rafting med packraft og også bading og lek i elva. Det er ønskelig at elveløpet, i tillegg til mudring i flate partier, også justeres noe i de bratte partier slik at det ved moderat vannføring (3-5 m³/s er mulig å komme ned med en kano, kajakk eller packraft. Justering av elveløpet for padling kan koordineres med tiltak som gjøres for å bedre elveløpet for fisk og andre organismer, slik som tilrettelegging av strømningslinjer og utbedring av kulper og mindre høler.

Slevelandsåna bør tilrettelegges slik at den inngår i et helhetlig padle og raftingstrekk fra Bens Cafe til Stokkatjørnbrua/Ommundshølen, evt også videre fra Ommundshølen til Slettebø. Dette strekket vil være veldig bra for grupper tilknyttet Dalane friluftsråd / friluftskolen / speidergrupper. Det kan legges til rette for 2 fine raftingstrekk, det øverste i stryket oppstrøms Sleveland og det nederste i et raftingstrekk fra Kjelland til Slettebø. Ellers fin kanal på det flate strekket på Sleveland for kano og annen flattvannspadling, dersom denne tilrettelegges ved mudring og opprydding. Fra et vannaktivitetsperspektiv er det ideelt at Slevelandselven gjenopprettes til å kunne føre opp mot 20 m³/s ved flom. Likevel kan elveaktiviteter starte ved betydelig lavere vannføring, ned mot 2-5 m³/s.

Padleklubbene mener at kontrollmekanisme for regulering av vannføring i Slevelandselva bør styres av Dalane kraft (ikke av andre aktører). Det bør utarbeides og innreguleres en plan for slippføring gjennom Næse som består av en kontinuerlig del på +/- 0.5 m³/s og en dynamisk del som brukes til å generere kortvarige lokke- og spyleflommer på 2 - 10 m³/s. Det er i sammenheng med de kunstig genererte lokke- og spyleflommene samt ved føring av naturlig overskuddsvann / flomtap over kapasiteten til Øgreidsfoss kraftverk, at elveaktiviteter vil skje. Etter kraftig regn vil det også i noen tilfeller være nok vann i elva kun basert på Slevelandselva sin egenføring av vann (uten slipp fra Hellelandselva).

4. Øgreidelven (lavere prioritet) : Det bør gjøres noe justering av elva. Ved lav vannføring bør det gjøres noe justering av elveløpet slik at det er mulig å padle også på lav vannstand. Justering av elveløpet for padling kan koordineres med tiltak som gjøres for å bedre elven for fisk, slik som utbedring av strømningslinjer og utbedring av kulper og mindre høler.

Ved flom flyter elven spredt utover skogen i midterste delen. Her er elveløpet overgrodd med trær, og det kan være farlig for en person som faller i elven.

5. Eieåna ((lavere prioritet)): Elva trenger per idag endel vann for å kunne padles. Det bør vurderes å gjøre endringer i elva for å gjøre det mulig å padle på lavere vannstand. Dette vil gjøre elva lettere å padle og dermed tilgjengelig for flere padlere. Utbedring av strømningslinjer og utbedring av kulper og mindre høler kan skje på en måte som samtidig gir bedre forhold for fisk i elva, og muligens også bedre dens landskaps-estetiske uttrykk.

6. Gyadalsåna (lavere prioritet). Det kan gjøres noe justering i nedre deler av elva, slik at den kan padles på lavere vannstand. Dog bør andre kompenserende tiltak som er nevnt ovenfor prioriteres først, ettersom dette strekket er av relativt høyere vanskelighetsgrad og dermed er forbeholdt en mindre gruppe padlere enn de andre relevante seksjonene i vassdraget.

Konklusjon. Kraftutbygging til Gya kraftverk og Mjelkefossen kraftverk utløser i seg selv noen negative konsekvenser med tanke på padling i Hellelandsvassdraget og det er også negative virkninger fra tidligere inngrep. Imidlertid er det mulig å gjøre endel kompenserende tiltak som vil oppveie for dette.

Dette innebærer at med tilstrekkelige og riktig planlagte kompenserende tiltak, vil kraftutbyggingen i Gya og Mjelkefossen kraftverk sett i et totalperspektiv gi en bedring av padlemulighetene i Hellelandsvassdraget. Under forutsetning at tilstrekkelige kompenserende tiltak iverksettes relatert til vannaktiviteter, (og også andre tiltak knyttet til bl.a. oppgang av laks, o.a.) vil padleklubbene i Dalane anbefale at kraftutbyggingen blir godkjent.

Jan Magne Jensen (leder Egersund padlekubb) og Arnt Helge Hegelstad (leder bjerkreim padlekubb).